

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Eckij Contra.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

de solo titulo post peccatum sed potius cooparetur deo sua gratia adiunante
et pro illo est textus sacri euangelij Matb: 25. Ubi seruus ille ait dñe Quinq;
talenta tradidisti mihi Ecce alia quinq; suplucratu sum Nam si lib: arbi: se
haberet mere passiuè ad bonum iam seruus ille reddens deo gratiam merito
falsus fuisset se decem accepisse, sed quia quinq; acceperat dono a deo quinq;
vero compauerat suis meritis et gratia dei coopante in genere fatet absq; suis
perbia se. 5. suplucratu Nam super hec talenta. b. quocq; Vila: testat intelligi
merita iustoru. de. 3. g. dicitur. ¶ Augustinu vel Ambrosiu nõ inductos per
me tanq; prefatam auctoritatē in locis allegatis intelligā. p. causalitate libert
arbi: sed uoluit ex mente Bernardi Hiero: August: 2 Ambrosij vt cõcoris esset
tam sanctoru patrū sententia libe: arbi: post pctm non fuisse de solo titulo sed
remanisse inconcussam Quāuis vulnerarū scdm Ambrosiu. claudicans scdm
August: et p. modo humane fragilitatis secundū Hieronimū. Placet em̄ etiā
mihi libe: arbi: sine gratia nihil posse facere deo vlt gratum vel acceptū

Responsio Carolo stadij

¶ Ad primū quando d. Doctor dicit se habere intentū per solutionem meam
Respondeo per verbum nego. ¶ Ad scdm quādo egred: d. Doctor inducit alis
quas auctoritates quibus intendit pbare qd sp̄: sancti: vel veritas sp̄: sancti sit
variata tpe et pceptū de Circūssione rē. Dico aliud esse variari remedia in
sistuta p. morib; aliud veritatē ipsam euanescere qñquidē hodie verū est qd va
lunt Circūssio patrū ergo ista repugnantia est absq; iudicio producta.

¶ Ad tertiu dico qd auctoritas ista non pbat hominē concessa gratia habere
specialē quādam auctoritatē 7 naturalē a gratia distinctā Nec obstat auctoritas
de quinq; talentis que scdm corticē habet quādam sp̄: ppositi dñi Doct. sed
p. medulla verbū serui illi? si bene loquit? est sic intelligit? Nō ego lucratus sum
sed gratia dei meū Quādamodū Paulus dicit plus om̄ib; laborauit Non ego
sed gratia dei meū et ita dñt similes auctoritates intelligi. Nam qd vno loco
non dicit p̄terea non negatur Et dubia debent definiti per aperta testimonia
ergo ea que dominus Doctor induxit pro. 3. dicit non ledunt nos multum.

¶ Postremo quādo dicit lib: arbi: non solū titulū habere sed etiam rem Dico
veram libertatem facit ipse qui vere liber est Christus dominus noster.

¶ Ad quartū dico Quod tā August: q̄ Ambro: dicunt bona merita tota esse
deici nō ex pte nostra quāntū ad auctoritatem sed nostra fieri p. collationē gr̄e.

Heckij Contra.

¶ De p̄: qd dixisti per verbū nego et ego quocq; possim negare sed nõ satisfi

¶ Ad scdm qd ista solutio non enervat ppositū meū Nec em̄ (eret disputatiō
ego induit veritatē fieri falsitatē sed admonitionē illam a sapiente factam non
mouitū quoz nulla fuisset utilitas Immo constanter volo illam. esse. fuisse. et
futuram veritatē theologicā qua explicatur quo modo deus reliquerit hominē
in manu consilij sui ad bonum et ad malum rē. ¶ Ego tertio dico qd ista so
lutio non bene sonat in auribus meis Nescio quid aliq̄ iudicent dicere cū besis
ratione si seruus ille benedixerit quē tamen dñs cõmendat. ait. intra in gaudiū
domini tui. qd item sua eruditio fatetur auctoritatē inductā bene facere secundū
corticem sed nõ scdm medullā quā expressit ista expositione Ecce alia quinq;
non que ego lucratus sum sed gratia dei mecum Quidquid sit de expositione
affirmatiua p. negatiuā suscepto tñ hanc declarationē Qu si seruus a dño lauda
tus ab humilitate Apostoli non dissenserit Ceterū sed et hec medulla meo sup
peditat Instituto stem gratia dei cum seruo illo lucrata est. facile dat̄ intelligi
vtriusq; opatio qd primū conuincitur ex uocula associatiua qui mecum dispu
tat disputat operatur operatur vel non.

¶ Secūdo dicit ille Hiero: hoc pacto sniam recepit apostolicā. ait em̄ sup illo
p̄: ad Corin: 15. Abundanti? rē. dicit. b. Hiero: nec se sine gratia in Enā
2 ij

Sophistica
circūductio

gelo laborasse ne cōtra id qd supius dixerat sibi aliquid dare videret Nec grās sine se vt liberū seruet arbitri: testis est aptissimus. et sacre scripture luculentus interpres et grās laborasse et apostolū. qre lib: arb: sua nō frustra a cētitate. ¶ Ad quartū dixit se Eckius responsurū postero die qm̄ hora iam erat adiecta Carosta: hac ratione se obmisisse auctoritates e sacris non adductas quia sequenti die locus argumentandi sibi debebat Respondit Eckius nisi responderet. se abiturum victum.

¶ Xviii Junij. hora. 7. antemeridiana

¶ Dominus doctor Eckius admittit qd Caroloftadius respondeat.

Responsio Caroloftadij.

Ecclesiasticus

¶ Ad primū respondeo p aduerbiū non. et lectorē ad prius dicta remitto ceterū qd dñs Eckius de auctoritate Ecclesiasticus: 15. que est si volueris mandata cōseruare. Cōseruabunt te. plerāq; inculcat. elegans responsio est apud Augusti: de grā et lib: arbitri: c. 15. per gratiā (inquit) fit tam magna voluntas vt possit implere diuina mādata que voluerit Ad hoc em̄ valet qd scriptū est Si volueris cōseruabis mandata. et. c. 16. deniq; ait idem August: ipse idem qui dixit Si volueris cōseruabis mandata in eodem libro. c. 22. dicit Quis dabit os meo Custodiā et sup labia mea signaculū certū Ne forte cadam ab eo et lingua mea perdat me Cum q̄ verū sit qd dixit si volueris cōseruabis mandata. quare nam querit os suodari custodiā Et paulo inferius idē August: ait si volueris cōseruabis mandata certum est nos mandata seruare si volumus sed quia preparat voluntas a dño ab illo petendū est vt velimus. quantū sufficit vt vos lendo faciamus. certum est nos velle cum volumus sed ille facit vt velim⁹? bonum de quo dictum est a dño gressus boīs dirigent et viam eius volet Psal: 36 Qui opatur in nobis velle et operari pro bona voluntate Phillip: 2. peruideat ergo diligenter dñs Doctor cum deus inspirat bonum velle bonūq; operari Ne lib: arbitri: malis scripturay glossis precipitet et hominib⁹ adhuc rudibus non in lege Christi formatis superbie tumorē pro scientia theologica inculcat. Ego quidē dico Christiū p̄pterea venisse vt lib: arbitri: diabolo mancipatū e sanctus eius eriperet. ob id nimis Christiū qui pctm̄ nō nouit factus est pctm̄ vt nos efficeremur iustitia dei in deo Ad Paulus dicit. 2. Corin: 5. quoniam lib: arbitri: nullam iustitiam facere potest nisi Christus assumat prius peccata lib: arbitri: et ipsam transferat in regnū lucis vt sit solus Christi⁹ bonus in bonis. in iustis factis iustus. sanctificatio in sanctificatis et in redemptis redemptio Ne quis piam gloriā suam querere audeat qd Paulus. 1. ad Cor. 1. scribit dicens Ex ipso aut vos estis in Christo Jesu qui factus est nobis sapiētia a deo et iustitia et sanctificatio et redemptio vt veluti scriptū est qui gloriatur in dño gloriā dieremie. 9. hec est vera theologoy scientia nihil scire nisi Christi virtutem et nostram infirmitatē. tunc em̄ recte virtus in infirmitate pficitur Et sola gratia nobis sufficit. 2. Corin: 12. Postremo auctoritas si volueris non habet vim biam sacramenti qd cessauit.

¶ Ad secundū de mutatione veritatū dico qd dñs. Doct: diuerticula querit et me nititur altissimum trahere quo se causamq; suam in cuniculis recedere et lascebulis tegere queat. satis em̄ dixi qd gratia extendit manū consilij nostri ad bonum Ipse aut nulla auctoritate eadem verba sepius regeit.

¶ Ad tertū quādo egregius dñs. Doct. dicit sibi displicere et auribus suis esse molestū qd dixi de seruo respondente Ecce dñe alia quicq; super lucrat⁹ sum etc. Respondeo nec me ex defuncto rēdisse qd aures ledat Nec ad ppositum nostrū butusmōi ambiguitas p̄tinet. vellem tamē qd dñs Eckius accuratius loquens rē psonas dispiceret et qd. August: ad Drosiū c. 9. admonet diligenter attendere. quis in sacris literis loquatur qd aut obstrepit de expositione affirmatiue per negatiuā Nea nihil refert nisi qd illiusmodi obiectiones tractatōib: expo